

"Cüz'iyetten çıkıp külliyyet kesb eder." cümlesini açıkla mısınız?

Allah, insanın fitrat ve mahiyetini nihayetsiz terakki ve inbisat edecek bir kıvam ve camiiyette yaratmıştır. İnsan bu cami fitrat ve mahiyeti sayesinde bir fert iken, bir nev gibi kabiliyet gösterebilir. Bazen bir insanın mazhar olduğu bir işe, milyonlar insan mazhar olamaz. Bu yüzden insan, sair mahlukat gibi cüz ve cüzi kalmayıp, çok külliyyet kesbetmeye müsaittir.

Mesela, insan fikrinin nasıl cüziyetten külliyyete intikal ettiğine bakalım; Allah'ın **Rezzak** ismini tefekkür ederken, önce kendi rızıkına bakar, sonra hanesindeki rızka bakar, sonra mahallesine bakar, sonra şehrine bakar, sonra ülkesine bakar, sonra bütün dünya üzerindeki canlıların rızıklarını mülahaza eder ve oradan bütün mahlukata intikal eder. İşte insanın fikri cüziyetten bu şekilde külliyyete intikal etmiş oldu.

Keza, kalbi beşer önce bir çiçeğin güzel suretine meftun olur, sonra bütün çiçeklere, oradan da bütün güzelliklerin kaynağı ve menbaı olan Allah'ın cemaline intikal eder. Yanlış anlaşılmasın, burada mecazi aşktan sonra hakiki aşka geçmek değil, kalbin sanattan sanatkara bir seyrü seferidir.

İşte insanın bütün latife ve hissiyatlarını bu şekilde ele alıp tatbik edebiliriz. İnsan bu şekilde cüzilikten külliye intikal etmeye müsait bir mahiyettedir.